

Sygn. akt II CSK 267/18

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku E. B.
przy uczestnictwie J. A. i in.
o stwierdzenie nabycia spadku po M. A.
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 października 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 29 listopada 2017 r., sygn. akt V Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację wnioskodawczynie od postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 lipca 2017 r., którym stwierdzono, że spadek po M. A. nabyli na podstawie ustawy jej bratanica i bratankowie po 1/6 części każdy z nich. Nie uwzględnił żądania wnioskodawczynie stwierdzenia nabycia przez nią tego spadku na podstawie testamentu ustnego sporządzonego w dniu 5 kwietnia 2015 r.

Wnioskodawczynie w skardze kasacyjnej powołała obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazała przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączyła z koniecznością odpowiedzi na pytanie czy oparcie orzeczenia na wadliwej opinii biegłego, bez zasięgnięcia opinii innego biegłego, stanowi wypełnienie obowiązku sądu wynikającego z art. 670

i 677 k.p.c. Potrzeba wykładni dotyczyła art. 952 k.c., ponieważ budzi on poważne wątpliwości wskazane w podstawie skargi, a w szczególności interpretacji wymaga pojęcie „obawa rychłej śmierci”, z uwzględnieniem źródeł dokonywania tej oceny i stwierdzeniem czy wystarczające jest przekonanie spadkodawcy o rychłej śmierci, które uzasadniało tę obawę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest szczególnym środkiem zaskarżenia, którego wymagania określa art. 398⁴ k.p.c., wskazując na jej cechy konstrukcyjne i nakładając na skarżącego obowiązek zawarcia w skardze wniosku o przyjęcie do rozpoznania oraz jego uzasadnienia (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie przez skarżącego istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Ugruntowane zostało w orzecznictwie zapatrywanie, że skarżący powinien wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których wyłoniło się zagadnienie, sformułować je, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto motywację, że rozwiązanie go jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r.,

I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.). Przedstawione przez skarżącą zagadnienie nie stanowi istotnego, nowego i rzeczywiście istniejącego problemu prawnego, który dotychczas nie został rozstrzygnięty. Przepisy art. 670 i 677 k.p.c. określają zakres kognicji sądu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku, obowiązek podejmowania z urzędu działań mających na celu ustalenie właściwego kręgu spadkobierców oraz formy spadkobrania, jak też konieczną treść orzeczenia, które powinno obejmować wszystkich spadkobierców i ich udziały w całym spadku. Ugruntowane jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego zapatrywanie, że nakaz działania przez sąd z urzędu dotyczy ustalenia kręgu spadkobierców oraz sposobu dziedziczenia. Nie wyłącza jednak przepisów postępowania dowodowego, nie zwalnia zainteresowanych z obowiązku udowadniania twierdzeń, z których wywodzą korzystne dla siebie skutki prawne i nie nakłada na sąd obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego z urzędu. Przepisy te nie obejmują także kwestii oceny przeprowadzonych dowodów.

Skuteczne powołanie przesłanki przewidzianej w art. 389⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nakładało na skarżącą obowiązek wskazania nie tylko przepisów prawa, których wykładnia budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, lecz także szczegółowego opisanie na czym polegają wątpliwości interpretacyjne, określenia, że mają poważny charakter lub przedstawienia orzeczeń sądów, w których dokonano różnej wykładni przepisów, a także, że dokonanie wykładni przez Sąd Najwyższy jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., I CSK 11/08; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, nie publ.). Wiąże się to z taką sytuacją, gdy w odniesieniu do konkretnego przepisu prawa nie ma jednolitej lub utrwalonej linii orzeczniczej albo ta przyjęta wymaga zmiany, z uwagi na nietrafność lub kontrowersje. Wniosek skarżącej nie uwzględnia wskazanych wymagań. Art. 952 k.c. był przedmiotem wielu orzeczeń Sądu Najwyższego, również w odniesieniu do rozumienia zwrotu „obawa rychłej śmierci”. Poruszane były także podniesione przez wnioskodawczynię kwestie. Sąd Najwyższy dokonywał oceny wielu sytuacji spadkodawców i wskazywał na konieczność właściwej interpretacji przepisu mającego charakter wyjątku. Skarżąca nie wykazała, że dokonana wykładnia tego

przepisu była błędna albo zaszła potrzeba jej zmiany. Wniosek został nakierowany na dokonanie kontroli kwestionowanego orzeczenia, z uwagi na odmienną, subiektywną ocenę przesłanek w nim przewidzianych.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której podstawy Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

jw